

La pruvo: Foje venis in enloĝanto de la insulo Kreto kiu diris: ĉiuj Kretanoj estas mensoguloj". Nu .Aŭ li diris la veron kaj tiam li mensogis, ĉar se li diris la veron tiam li mem, ankaŭ Kretano, ne estas mensogulo kvankam ĉiuj Kretanoj -laŭ li- estas mensoguloj. Kaj se li mensogis tiam li ĉiris la veron nome ke ĉiuj Kretanoj estas mensoguloj, do ankaŭ li mem. Kaj en tiu-ĉi kazo vi vidas ke vero kaj mensogo estas identaj. Jen vi havas tri scifistojn kun ilia rezonadmaniero.

SOKRATO.

Kontraŭ tiuj falsaj profesoroj kaj ŝajnfilozofoj batalis tre akre unu de la plej geniaj pensuloj kaj idealistaj homoj de la homaro, SOKRATO kiu estas unu de la plej famaj homoj en la Mondhistorio. Li neniam ion skribis sed liaj lernantoj, precipe la genia PLATO, eternigis la memoron pri li. Nenombraj anekdotoj estas disvastigitaj. Kiu ne ankoraŭ aŭdis la nomon de lia edzino Ksantippe? La plej malbonkarakterita virino de la Mondhistorio. Al kiu li edziĝis por fine povi interpaŝiĝi kun ŝi. Ĉar tiam li kredis ke li povus interpaciĝi kun la tuta Mondo. Li loĝis en tre malgranda domo, kvankam li povis havi luksan domegon. Al amikoj kiuj demandis kial li elektis tian malgrandan loĝejon, li respondis: "Die donu ke mi povus plenigi ĝin je voraj amikoj". Kaj kiam, false akuzita kaj kondamnita, li estis eltrinkonta la pokalon kun veneno, al la amikoj kiuj ploris pro lia tuj venonta morto, li diris: ĉu vi do ne scias ke depest mia naskiĝo, la naturo dekretis la mortpunion al mi? " Tiel en la lastaj momentoj de lia vivo li ankoraŭ donis lecionojn. Tiu homo predikis ke ekzistas absolutaj vero, bono kaj justo sendependaj de la kredo aŭ de la konvinkoj de la homoj. La vojo por atingi ilin certe ne estas facila nek mallonga. Sed kiu klopodas malkovros tiun veron. Li volas helpi. Oni devas komenci je si mem. Konu unu vin mem. Kaj en la komenco li rajtis diri ke li sciis ke li neniam sciis. Efektive, se oni nur voĉas akcepti tion kio estas absolute certa. Pri preskaŭ ĉio kion oni scias oni vidas ke preskaŭ ĉio estas necerta se oni en plena objektiveco serĉas ĉu ne estas sufiĉaj motivoj por dubi: Tial Sokrato promenadas kaj klopodas kiel eble plej diskuti kun personoj. Li demandas kion ili certe scias. Kaj kiam ili diras sian konon tiam li faras demandojn por vidi ĉu absolute ne estas motivoj por dubi pri tiu homo. Rapido tiuj personoj ne plu estas certaj pri tio kion ili diras kaj tiam Sokrato helpas fiksi tion kion ili ambaŭ povas akcepti kiel certan. Ĉiam la amaso de tiel nomata ke ne malpliĝas al tre malgranda kono, sed, certa kono. Tiel Sokrato instruas, la kontrolon kaj la ĝustajn kritikojn emon kaj kapablecon. Vi tuj vidas, kara leganto, ke la nuna temo bezonas denove iun Sokraton por instrui la homaron. Post multaj jaroj de lia laborado, lia sperto konvinkis lin pri tio ke la virto konsistas en la scio. Se iuj ne virte agas, fiagas, la kaŭzo estas ke ili ne scias ke ili malbone agas. Efektive, malbona ago ĉiam malutilas al tiu kiu ĝin faras. Se do li tamen faras ĝin, estas ĉar li ne vidas, ne konas la malbonan efikon kiun ĝi havas por li mem. Do instruu lin pri tio. Kaj tiam vi povos esti certa ke li ne plu faros, ĉar neniu volas agadi por propra malutilo.

La Ĉinikuloj.

Malgraŭ la profeta rolo de Sokrato kaj lia instruo la homaro ne pli bone fartis kaj ne reiris al la vojo de bono. Oni vidis ke ne nur la ĝusta scio estas necesa sed ankaŭ la ĝusta volo. Laŭ tiu maniero la ĉinikuloj klopodis por redoni la feliĉon al la homaro. Ekzercado de la volo. Esti sin mem. Subpremi la instinktojn. Ĉiuj subjektivaj sentoj kaj emoj estas senvaloraj. Klopodi por konsideri ĉiujn objektojn kiel fremdajn al propra estaĵo kaj kiel senvalorajn. La plej konata reprezentanto de tiu sistemo estas Diogenes kiu dum tagmezo trakuris la stratojn kun brulanta lanterno por trovi "viron" (viro en la severa senco de li donita al la koncepto), kiu loĝis ne en domo sed en barelo, kaj al kiu la granda reĝo Aleksandro kiu preterpasis, povis fari nenian alian plezuron ol "iri el lia suno", ĉar, starante antaŭ Diogenes kiu restis sidi, li malhelpis ke la sunradioj venis al la filozofia heroo. Diogenes resumis en tiu-ĉi sentenco: "kontraŭ la fatalo, la kuraĝo, kontraŭ la konvencio, la naturo; kontraŭ la pasio, la racio". Fakte la anoj de tiu grupo batalis kontraŭ ĉia tradicio, kontraŭ ĉia kulturo, kontraŭ la familio k.t.p.

La Stoikuloj.

Kaj la homaro ne fartis pli bone. Nek la ĝusta scio nek la ĝusta volo savis la homaron. Ni diras: Ĉar la homaro ne serĉas la ĝustan veron kaj ne velas bridi siajn pasiojn. Sed la stoikuloj donas alian rimedon kiu ankaŭ ne sukcesas: la ĝusta tolero. Lerne toleri! Ĉio kio venas super vi, ĉu feliĉo ĉu malfeliĉo, akceptu ĝin, ne rifuzu, sed rezignu ĝojoplene. Pripensu ke ĉio estas unu. Nia korpo estas unu kun la universo. Ni estas ne distingitaj de la vivo de ĉiuj aŭ de ĉio. Ĉio estas ero de la universo kaj ĉiu vivo estas parto de la tutvivo. Nur nia volo estas de ni. Do se ni malĝojas, tio dependas

de ni. Kvankam ili scias ke oni ne povas atingi tian staton en kelkaj minutoj ili tamen nur konas perfektulojn kaj malsaĝulojn. (laŭ la argumento: iu kiu estas el Ateno nur je kvin metroj tamen estas tion el tiu urbo kion iu kiu forestas je distanco de kvin kilometroj). Tial ili ne predikas moralan leĝaron, ĉar la perfektulo ne bezonas ĝin kaj el la malsaĝulo ĝi estas neutila. Ankaŭ, ili ne estis logikaj je propraj principoj kaj multe en la antikveco oni interdiskutis. Ekzemple: perdo de propraj riĉaĵoj ne estas grava. Do per la aliaj perdo de iliaj riĉaĵoj ankaŭ ne estas grava. Do oni povas ruinigi alian? Tamen la plimulto de la stoikuloj ne jeĉis tion.

(daŭrigotu)

verkis: Drs F. ROOSE.

---:---:---:---:---:---:---:---:---:---

Vlaamse Esperantisten, uw blad is

FLANDRA ESPERANTISTO

uitgebreid, actueel, interessant, veelzijdig, goed ingelicht

Uitgegeven door Flandra Esperanto-Instituto V.z.W.
Instelling voor Esperanto-Onderwijs & Propaganda

Redactie & Administratie: P. van Hullebeekstr. 3, Brussel-West

Losse nummers: 5 fr. Abonnement tot einde 1945 (6nrs) : 36 fr

Postrekening 3268, 51 van F.E.I., Brussel.

+++++ In Memoriam : Kio Tedat . . . (+ 1.11.44) +++++

+ + + +

Estis je la komenco de Oktobro 1944, kiam mi ricevis la novaĵon, ke mia amiko Kio Tedat estis ege malsana, kaj ke li min vokis. Mi optimiĝis kiam mi vidis lin, kaj mi klopodis iomete kuraĝigi... sed li ne permesis tion:

"Baldaŭ estos mi morta, kaj tion mi ŝatas..." Tiam li demandis nur ekkonigi lian morton, kiam skribis alia poeto por la gruprevuo, kaj nun, en la numero de Marto aperis poemo de X Y Z, do, nun estas tempo por pleniĝi mian devon.

Kvankam multaj personoj en la grupo pensas ke Kio Tedat kaj mi nur estas unu persono, tamen ne estas tiel. kaj kvankam la prezidanto diris al angla E isto kiu estis invitata en nia grupo, le ankoraŭ ekzistis nekonate membro, li ĉe ne estis grupano; li ĉiam estis sola... mem mi nur iomete tuŝis la eksteran flankon de lia vivo...

En aŭgusto 1943 mi foje donis la revuon al li, kaj demandis, ĉu li ne volis ensendi ion... eble sub pseudonim-nomo... kaj mi proponis por tio: "Kio Tedat". Tio estas literabango de "Katiĉsto" tiam multfojege ugata vorto de la grupanoj. Trankvile aperis la unua poemo de li en la numero de Oktobro 1944 la lasta aperis en la numero de Septembro 1944; kaj inter tiuj du poemoj, en tiu kompleta jaro de verko, estas prenata laŭ mia ideo, la tuta evoluo de Kio Tedat.

Kio Tedat ŝatis kritikon, kaj pro tio li estis al la revuo tre dankema. Rimarkinde estas ankaŭ ke diferencaj kritikistoj tiom malegale kritikis liajn poemojn. Por pruvi: pri la poemo "Verlangen" (Nov. '43) la redakcio diris ke mankis ritmo; la instruisto de literaturo en la "Retorika" de la Xav. Frat.oj, diris ke ĝi estis: "een echt meeuwennest op traag-witten vleugelslag". Pri "Kinderdroom" (Febr. '44) diris la redakcio ke estis multe pli regule konstruata, kaj ke estis du multe pli bela ol la aliaj. Laŭ la penso de la jam nomata instruisto, ĝi ne valoris ion..

Pri "Dio eterne atendas" (Marto '44) donis la redakcio tre favoran kritikon kaj almetis citaĵon de Rainer Maria Rilke.. "Geduld: ist Alles"... Ankaŭ ĝi diris ke, kvankam estis vere bela, ĝi tamen estus pli bela kun pli regula konstruo kaj ritmo; la alia diris: "een zeer goed gedicht, idee en ritme dekken elkaar..." Laŭ mia opinio, estis en la kritiko de la redakcio, la flanko de la verk-teĥniko preskaŭ plej ĉefa, kaj la literatur-instruisto nur sentis estetatan ĝuon... aŭ ne, sen rigardi la teĥnikon...

Kio Tedat ankaŭ foje demandis la opinion de André Demets, la fame flandra kritikisto.. Tiu diris ke la poemoj montris talenton, sed ke tiu devis ankoraŭ maturiĝi, fondiĝi..

. . . . .